

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ชุดความรู้ การพัฒนาที่ดิน

และเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาก่อนที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

1 **น**ปัจจุบันได้มีการนำกุ้งกุลาดำเข้ามาเลี้ยงในพื้นที่น้ำจืด ซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สมบูรณ์ เมื่อมีการเลี้ยงต่อเนื่องในระยะยาว จะทำให้ดินเค็มไม่สามารถปลูกพืชได้ และเกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม เมื่อบ่อเลี้ยงกุ้งติดเชื้อโรคก็ไม่สามารถเลี้ยงในที่เดิมได้ จำเป็นต้องย้ายไปทำในที่อื่นต่อไป พื้นที่เดิมจึงเป็นพื้นที่ร้างไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก ทำให้เป็นปัญหาในการฟื้นฟูที่ดินเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่มีต่อดิน น้ำ และพืช

- สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเปลี่ยนไป มีการปรับสภาพพื้นที่และขุดบ่อ ดินบนที่มีความอุดมสมบูรณ์จะนำมาเป็นคันบ่อ ระบบร่องน้ำธรรมชาติถูกกลบหรือปิดกั้นโดยบ่อกุ้ง
- เกิดการสะสมของเกลือในดินบริเวณบ่อกุ้ง
- เกิดการแพร่กระจายของความเค็มไปสู่พื้นที่ข้างเคียง ทำให้เกิดความเสียหายต่อพืชที่ปลูก
- ขอบเสียที่ปล่อยจากบ่อกุ้ง น้ำล้างบ่อกุ้ง ตะกอนและซีเมนต์เมื่อถูกถ่ายออกจากบ่อ จะทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมเกิดการขัดแย้งในการประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไป

การฟื้นฟูพื้นที่นากุ้งร้าง

การฟื้นฟูที่นากุ้งร้างให้มีสภาพเหมาะสมกับการปลูกพืช ทำได้ดังนี้

1. การปรับสภาพพื้นที่ พื้นที่นากุ้งร้างมีสภาพเป็นบ่อไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูกจำเป็นต้องมีการปรับสภาพให้เหมาะสมใช้เป็นนาข้าว หรือสวนผลไม้ตามความต้องการของเกษตรกร

2. การล้างดิน ทำได้โดยใช้น้ำฝนหรือน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ชังน้ำในพื้นที่ประมาณ 7 วัน เพื่อให้น้ำละลายเกลือออกจากดินแล้วจึงระบายออก ความเค็มของดินจะลดลง ให้ทำการล้างดิน 2-3 ครั้ง ก่อนทำการปลูกพืช

3. การใช้วัสดุปรับปรุงดิน

- การใช้ปูน เช่น ปูนขาว ปูนมาร์ล หินปูนบด ปรับค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เหมาะสมก่อนการล้างดิน
- การใช้ยิปซัม ใช้ปรับปรุงดินเค็มเป็นด่าง การใส่ยิปซัมจะช่วยให้การล้างดินที่มีความเค็มสูงในพวกดินเหนียวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- การใช้วัสดุปรับปรุงดิน ต้องใส่คลุกเคล้าลงไป ในดินบ่มไว้ 7 วัน แซ่ซังด้วยน้ำอีก 7 วัน แล้วระบายน้ำทิ้งเพื่อเปลี่ยนน้ำใหม่ ทำการล้างดิน 3 ครั้ง ความเค็มของดินจะลดลง จนสามารถปลูกพืชได้

www.ldd.go.th

กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร 60 ปี ฟื้นฟูพื้นที่นา

ร่วมเดินชีวิต ดินความอุดมสมบูรณ์ ใจกับดิน

การฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

4. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ บริเวณที่เป็นดินเค็มมักขาดอินทรีย์วัตถุ เนื่องจากเกลือจะทำให้อินทรีย์วัตถุแตกตัวชะล้างไปได้ง่าย การใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงดิน จะทำให้โครงสร้างและสมบัติของดินดีขึ้น และเป็นการเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้แก่ดินอีกด้วย

5. การใช้พืชทนเค็ม การใช้พืชทนเค็มปลูกในพื้นที่ดินเค็ม จะทำให้พืชสามารถเจริญเติบโต และให้ผลผลิตได้ดีขึ้น เช่น มะเขือเทศ หน่อไม้ฝรั่ง มะพร้าว ละมุด และข้าวบางสายพันธุ์

การจัดการดินเพื่อปลูกข้าว

1. เลือกพันธุ์ข้าวทนเค็มที่มีคุณภาพดี มีความเหมาะสม เช่น กข.1 กข.7 ขาวดอกมะลิ105 เจ๊กกระโดด กอเดียวเบา ขาวซีต้า แดงน้อย ขาวตาอู๋ ขาวตาแห้ง กข.8 เหนียวสั้นป่าตอง เป็นต้น

2. การทำนาโดยวิธีปักดำกล้า ใช้กล้าที่มีอายุประมาณ 30 วัน เพราะกล้าที่มีอายุมากมีความสามารถในการทนเค็มได้สูงกว่ากล้าที่มีอายุน้อย

3. ใช้ระยะปักดำประมาณ 20x20 เซนติเมตร และจำนวนต้นกล้า ใช้ประมาณ 6-8 ต้นต่อจอบ เพื่อเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น ให้ได้จำนวนต้นต่อกอมากพอ เพราะดินเค็มข้าวแตกกออ่อนกว่าดินปกติ

4. การใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวในพื้นที่ดินเค็ม ควรแบ่งใส่เป็น 3 ครั้ง ดังนี้

- หลักปักดำแล้ว 7 วัน
- ระยะข้าวแตกกอ
- ระยะข้าวเริ่มตั้งท้อง

5. การดูแลรักษา สังเกตอาการของข้าวที่ได้รับผลกระทบจากความเค็ม เมื่อมีอาการปลายใบเริ่มไหม้ ให้เปลี่ยนน้ำโดยระบายน้ำเค็มออกและนำน้ำจืดเข้าในพื้นที่

การจัดการดินเพื่อปลูกไม้ผล

1. ปรับสภาพพื้นที่ และเตรียมแปลงยกขึ้นเป็นร่องสวน

2. ใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น ยิปซัมสำหรับดินเค็ม และปูนสำหรับดินกรด ใส่และไถให้คลุกเคล้าลงไปในพื้นที่บ่มไว้ 7 วัน ก่อนจะมีการล้างดิน

3. ล้างเกลือออกจากดินโดยใช้น้ำฝน หรือแหล่งน้ำธรรมชาติ

4. เลือกปลูกไม้ผลที่ทนเค็ม ได้แก่ ละมุด ทับทิม ฝรั่ง มะพร้าว เป็นต้น

5. ใส่อินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยหมัก) คลุกเคล้ากับดินในหลุมปลูกอัตรา 25 กก./หลุม

6. ใช้วัสดุคลุมดิน บริเวณโคนต้นเพื่อรักษาความชื้นในดินลดความเค็มบริเวณโคนต้น ■

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักบริหารและพัฒนาการใช้ที่ดิน โทร 0-2579-5546
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่